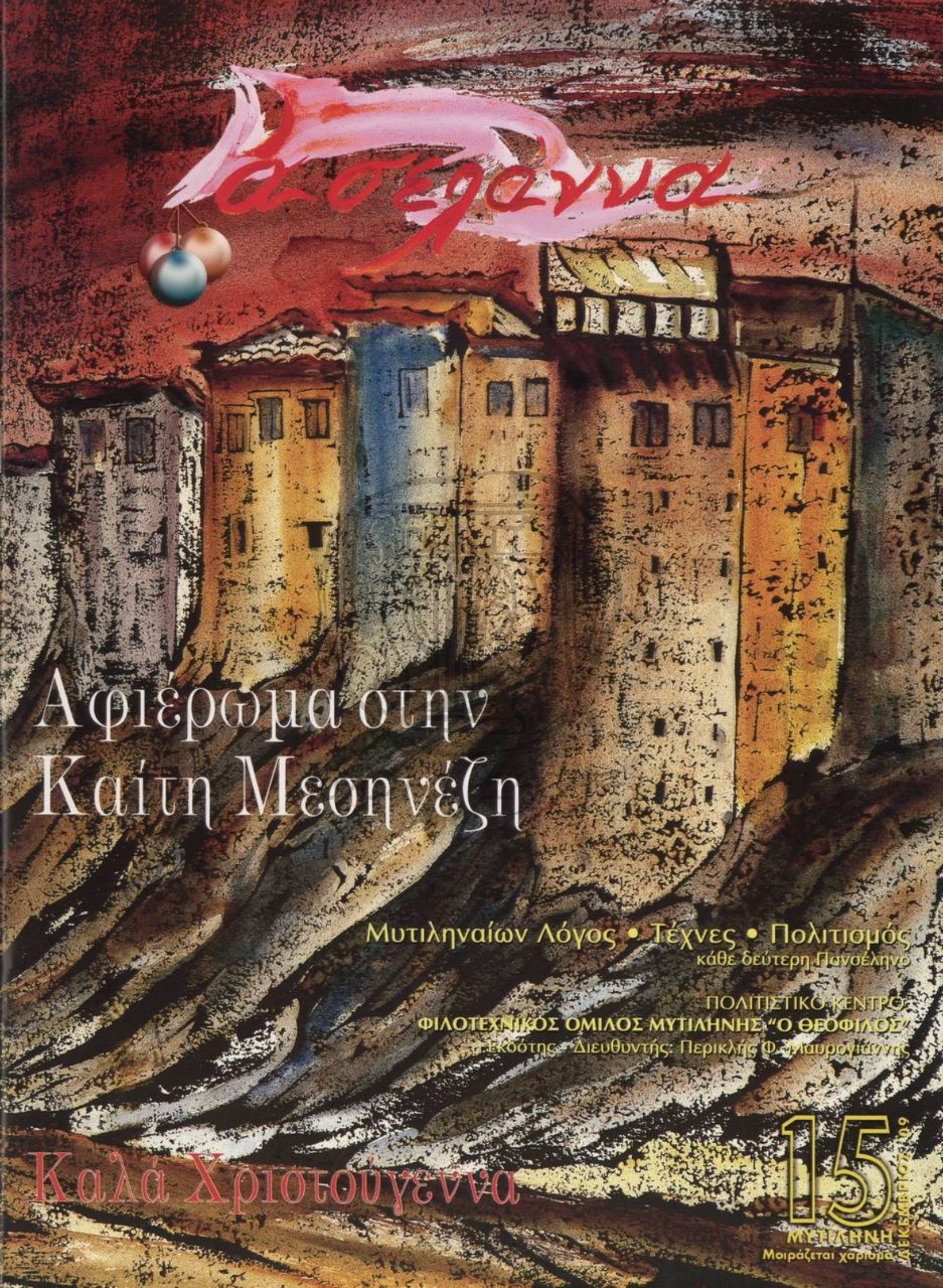

Δεσμός
Αφιέρωμα στην
Καίτη Μεσηνέζη
Μυτιληναίων Λόγος • Τέχνες • Πολιτισμός
κάθε δεύτερη Πανσέληνο
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ
ΦΙΛΟΤΕΧΝΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ "Ο ΘΕΟΦΙΛΟΣ"
Εκδότης - Διευθυντής: Περικλής Φ. Μαυρογιάννης
Καλά Χριστούγεννα
15
ΜΥΤΙΛΗΝΗ
Μοιράζεται χαρτόρα

Μια εικόνα... χίλιες λέξεις

«Γενική άποψις του λιμένος Μιτυλήνης (28-2-1917) • Metelin. Vue panoramique du port»

Συλλογή βιβλίων και Carte Postale «ΚΛΕΙΩ» : Λευτέρης Τσεσμετζής

Εκδ. Γ. Ν. Αλεξάκης εν Πειραιεί αριθ. 1100

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

3 «Η του Χριστού γέννηση στον Παπαδιαμάντη» του **Αθανασίου Ι. ΚΑΛΑΜΑΤΑ**

5 «Μίλτης ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΪΔΗΣ» 10 χρόνια από το θάνατό του Σημείωμα **Π. Μ.** και Γράμμα του **Δ.Σ.** της **ΟΛΣΑ**

7 «Νίκος ΤΣΙΡΙΓΩΤΗΣ», ο μαέστρος *των Χορωδιών & της Ορχήστρας του Δήμου Μυτιλήνης* Κείμενο: **Βασίλης ΣΤΑΥΡΑΚΕΛΛΗΣ**

8 «Η Ζωγράφος Καίτη ΜΕΣΣΗΝΕΖΗ» Κείμενα επωνύμων, για το έργο της, και 3 πίνακες ζωγραφικής της

10 «ΜΕΝΑΝΔΡΟΥ, Γνώμαι Μονόστιχοι» της **Ζωής ΦΥΤΟΥΣΗ**

13 «Σαμία» του ΜΕΝΑΝΔΡΟΥ Η Θεατρική Παράσταση του ΦΟΜ, το 1998, στα εγκαίνια του νέου Αρχαιολογικού Μουσείου Μυτιλήνης

15 «Τραγουδώντας τα Κάλαντα» (απόσπασμα) του **Στρατή Αλ. ΜΟΛΙΝΟΥ**

Εξώφυλλο ☆ Έργο της Ζωγράφου **Καίτης ΜΕΣΣΗΝΕΖΗ**

Λογότυπο ☆ *« ά σελάννα »* της ζωγράφου **Μαρ. ΚΑΛΛΙΠΟΛΙΤΗ**

Εσωτερικές σελίδες

☆ Ζωγραφική	☆ Καίτη ΜΕΣΣΗΝΕΖΗ	σ. 8, 9
☆ Σκίτσα	☆ ΜΙΛ. ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΪΔΗΣ	σ. 5, 6, 7
☆ Βυζ. εικόνα	☆ Γέννησις Χριστού	σ. 4
☆ Φωτ/φίες	☆ Carte Postale, 1917	σ. 2
	☆ «Ο Παπαδιαμάντης»	σ. 3
	☆ Στρ. Τσουλέλλης	σ. 13
☆ Αφίσα	☆ Νικ. Βερβενιώτης	σ. 14
☆ Ψηφιδωτά	☆ «Οικίας Μενάνδρου»	σ. 10, 13

ΤΕΥΧΟΣ 15ο

2 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2009

Κυκλοφορεί δωρεάν κάθε δεύτερη Πανσέληνο

ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΦΙΛΟΤΕΧΝΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ «Ο Θεόφιλος» (1977)

Θέατρο ΦΟΜ: Οδός Σαμοθράκης 3

Δ/νση: Ταχ. Θυρ. 68 • 811 00 ΜΥΤΙΛΗΝΗ

Εκδότης - Διευθυντής - Επιμελητής

ΠΕΡΙΚΛΗΣ Φ. ΜΑΥΡΟΓΙΑΝΝΗΣ, Πρόεδρος ΦΟΜ

Mob: (+30) 6977922979

Τηλ. & Fax ΦΟΜ: (+30) 22510 43533

e-mail: seftelis@yahoo.gr

Σελιδοποίηση - Εκτύπωση PROMOLINE A.E.

Αγ. Ειρήνης 7 • 81100 Μυτιλήνη

Τηλ. & Fax:22510 44054

e-mail: promoline@les.forthnet.gr

Παρακαλούμε οι συνεργασίες - κείμενα προς δημοσίευση να είναι σύντομα και περιεκτικά ει δυνατόν σε ηλεκτρονικό αρχείο

Επιτρέπεται η αναδημοσίευση του περιεχομένου του περιοδικού μόνο με ονομαστική αναφορά του τίτλου του

ISSN: 1791-4272

Αριθμός Αδείας ΕΛ-ΤΑ 8217

ΦΟΜ 1977

Αθανάσιος Ι. ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

Η του Χριστού Γέννηση στον Παπαδιαμάντη

Στον Ανέστη Κεσελόπουλο
ακριβό πανεπιστημιακό διδάσκαλο,
που με αγάπη Χριστού με μύησε στο λειτουργικό ήθος
του Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη

ΣΤΟ ΜΙΚΡΟ ΑΥΤΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ μου, ευθύς εξαρχής, θα ήθελα να πληροφορήσω τον αναγνώστη ότι ανήκω στη γενιά που μεγάλωσε διαβάζοντας Αλέξανδρο Παπαδιαμάντη. Η επί πολλά λοιπόν χρόνια τριβή και σπουδή μου στο έργο του μεγάλου Σκιαθίτη διηγηματογράφου, μ' έχει κάμει να πιστεύω ότι μαζί με τον κυρ Φώτη Κόντογλου, ο άγιος γέρων της Σκιάθου, προσέγγισε με συνέπεια τη μακρόσυρτη βυζαντινή και μεταβυζαντινή παράδοση. Αυτό μπορεί κανείς άνετα να το γευτεί διαβάζοντας και ξαναδιαβάζοντας σιλέκερο το έργο του. Όπως επίσης, το ίδιο μπορεί να γευτεί αν εντρυφήσει στις εμβριθέστατες μελέτες του εγκυρότερου μέχρι σήμερα παπαδιαμαντολόγου Ν. Δ. Τριανταφυλλόπουλου.

Είναι γεγονός ότι το έργο του Α. Παπαδιαμάντη αντανακλά βαθύτερα ζητούμενα της νεοελληνικής ιστορίας και ιδεολογίας. Παλαιοτέρα ο αξέχαστος Ζήσιμος Λορεντζάτος, έθετε, απερίφραστα πιστεύω, το μοτίβο πλησιάσματος του Παπαδιαμάντη: «ή θα πάρουμε στα σοβαρά τον κόσμο που μας παρουσίασε, ολόκληρο όμως τον κόσμο της ελληνικής χριστιανοσύνης ως τις ακρότατες συνέπειές του, και τότε μόνο θα προσπαθήσουμε να καταλάβουμε τον Παπαδιαμάντη όχι μόνο ως λογοτέχνη, αλλά ως πνευματικό κεφάλαιο - αυτό δεν ισχυριζόμαστε πως είναι; - ή αλλιώς θα γυρίσουμε πίσω στις αισθητικές επιφάνειες ή στη «λογοτεχνία» ή στην ψυχολογία των διηγημάτων, και θα θερίσουμε ό,τι σπείραμε, την άσκοπη (l' art pour art) νεροτριβή της ευαισθησίας μας».

Στον ίδιο τόνο νεότερος δοκιμιογράφος, ο Χρήστος Βακαλόπουλος, ευφυής και οξυδερκής, κάπου στα γραπτά του έλεγε κι αυτός τα εξής σταράτα: «ο Παπαδιαμάντης δεν έγραψε για ν' αποδείξει κάτι, αλλά για να υπηρετήσει το κοινό αίσθημα, τον παράξενο τρόπο των Ελλήνων, αυτό τον τρόπο που σήμερα πολεμάμε με όλες μας τις δυνάμεις, μπλεγμένοι στη άρνηση της ζωής και στην αισθητικοποίηση του θανάτου. Ο άνθρωπος αυτός δέχτηκε να σηκώσει ένα βάρος χωρίς να κερδίσει τίποτα, και η φήμη που του παραχωρούμε σήμερα περισσότερο δείχνει τι προσπαθούμε να κερδίσουμε εμείς χωρίς κανέναν απολύτως κόπο, όλοι εμείς που δεχόμαστε ότι υπάρχει κάποιο σημάδι ή κάποιο νήμα που να μας οδηγεί σ' αυτό που είμαστε κι όχι σ' εκείνο που θέλουμε να είμαστε βιάζοντας τον εαυτό μας. Με δύο λόγια, εμείς πρέπει να πλησιάσουμε τον Παπαδιαμάντη κι όχι να προσπαθήσουμε να τον φέρουμε στα νερά μας».

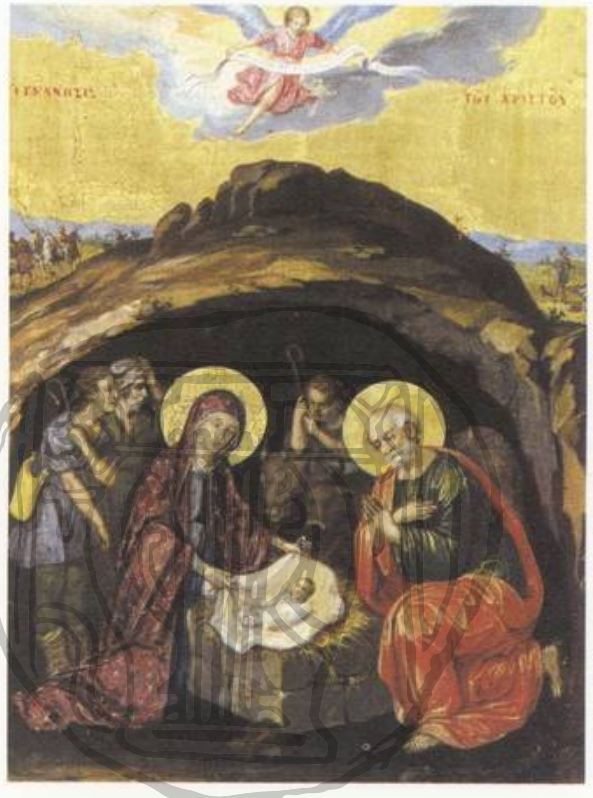
Απλά και κατανοητά θα συμπλήρωνα ότι ο Παπαδιαμάντης συγκρότησε ό,τι και οι προγενέστεροί του συγγραφείς, βυζαντινοί και μεταβυζαντινοί, μια συνεχή αναφορά στην ελληνορθόδοξη πατρογονική κληρονομιά μας. Όπως σοφά παλαιότερα υπεδείκνυε κι ο πολύς Ν.Β. Τωμαδάκης: «υπέρ της Ορθοδοξίας εις τας τελετάς και συγγραφάς», στον τύπο και τη βίωση των «παραδεδομένων της Εκκλησίας, ακολουθιών, νηστειών, υμνογραφίας, εθών και εθίμων».

(Συνέχεια στη σ. 4)

Η του Χριστού Γέννηση στον Παπαδιαμάντη

(Συνέχεια από τη σ. 3)

Τούτη η εικόνα προβάλλει ατόφια σ' ένα από τα πολλά χριστουγεννιάτικα διηγήματά του, «*Στο Χριστό στο Κάστρο*», εικόνα της του Χριστού Γέννησης, καταπληκτική αποτύπωση της γνήσιας λειτουργικής παράδοσης του λαού μας:

Η Γέννηση του Χριστού *

"ΕΛΑΜΨΕ δε τότε ο ναός όλος, και ήστραψεν επάνω εις τον θόλον ο Παντοκράτωρ με την μεγάλην κι επιβλητικήν μορφήν, και ηκτινοβόλησε το επίχρυσον και λεπτουργημένον με μυρίας γλυφάς τέμπλον, με τας περικαλλείς της αρίστης βυζαντινής τέχνης εικόνας του, με την μεγάλην εικόνα της Γεννήσεως, όπου

"Παρθένος καθέζεται τα Χερουβείμ μιμουμένη",

όπου θεσπεσίως μαρμαίρουσιν αι μορφαί του θείου Βρέφους και τής αμώμου Λεχούς, όπου ζωντανά παρίστανται αι όψεις των αγγέλων, των μάγων και των ποιμένων, όπου νομίζει τις ότι στίλβει ο χρυσός, ευωδιάζει ο λίβανος και βαλσαμώνει η σμύρνα, και όπου, ως εάν η γραφική ελάλει, φαντάζεταί τις επί μιαν στιγμήν ότι ακούει το

"Δόξα εν υψίστοις Θεώ!".

ΕΝ ΤΩ ΜΕΣΩ ΔΕ κρέμεται ο μέγας ορειχάλκινος και πολύκλαδος πολυέλεος, και ολόγυρα ο κρεμαστός χορός, με τις εικόνας των Προφητών και Αποστολών, υφ' ον ετελούντο το πάλαι οι σεπτοί γάμοι των χριστιανικών ανδρογύνων. Και ολόγυρα αι μορφαί των Μαρτύρων, Οσίων και Ομολογητών. Ίστανται επί των τοίχων ηρεμούντες, απαθείς, οποίοι εν τω Παραδείσω, ευθύ και κατά πρόσωπον βλέποντες, ως βλέπουσι καθαρώς την Αγίαν Τριάδα.

.....

ΑΛΛΑ ότε ο ιερεύς εξελθών έψαλε το

"Δεύτε είδωμεν, πιστοί, πού εγεννήθη ο Χριστός",

τότε αι μορφαί των Αγίων εφάνησαν ως να εφαιδρύνθησαν εις τους τοίχους.

"Ακολουθήσωμεν λοιπόν ένθα οδεύει ο αστήρ",

και ο κύρ - Αλεξανδρής ενθουσιών έλαβε την υψηλήν καλάμην και έσεισε τον πολυέλεον με τας λαμπάδας όλας ανημμένας.

"Άγγελοι υμνούσιν ακαταπαύστως εκεί",

και εσείσθη ο ναός όλος από την βροντώδη φωνήν του παπα - Φραγκούλη μετά πάθους ψάλλοντος

"Δόξα εν υψίστοις λέγοντες τω σήμερον εν σπηλαίω τεχθέντι",

και οι άγγελοι οι ζωγραφιστοί, οι περικυκλούντες τον Παντοκράτορα άνω εις τον θόλον, έτειναν το ούς, αναγνωρίσαντες οικείον αυτοίς τον ύμνον. **"

Αθανάσιος Ι. ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ
Θεολόγος, Καθηγητής

* Φορητή Εικών 19ου αι. Εκ του Σκευοφυλακίου της Ι. Μονής Ασωμάτων - Πετράκη.

** Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης, Άπαντα, τ. Β΄, Κριτική έκδοση Ν. Δ. Τριανταφυλλόπουλος, εκδ. Δόμος, Αθήνα 1997, σσ. 293-295.

Μίλτης ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΪΔΗΣ 1911-1999

ο Άνθρωπος
ο Καλλιτέχνης
ο Οραματιστής

10 ΧΡΟΝΙΑ που έφυγε για τη Σύναξη στον Κήπο των Αγγέλων

Μίλτης Παρασκευαΐδης
σε αυτοπροσωπογραφία του 1947

Ο ΜΙΛΤΗΣ είδε το φως της ζωής στη Σμύρνη το 1911. Και, από το 1920, όταν ο πατέρας του τοποθετείται ως Καθηγητής στο Γυμνάσιο της Μυτιλήνης, μεγαλώνει και ζει εδώ οικογενειακώς.

Εδώ, ο Μίλτης τελειώνει το Δημοτικό και το Γυμνάσιο. *« Έχει σπουδαίους δασκάλους. Είναι η εποχή* - γράφει ο Κ. Μίσσιος - *που το Γυμνάσιο της Μυτιλήνης βρίσκεται «εν πλήρει ακμή», τέτοια που δεν είχε ποτέ. Άλλωστε τότε ανθούσε και η «**Λεσβιακή Άνοιξη**», αυτό το ανεπανάληπτο - ίσως - φαινόμενο, πνευματικής δύναμης που όμοιο αμφιβάλλω αν έχει να παρουσιάσει άλλη γωνιά της Ελλάδας....».* Ο Μίλτης, εφηβικός οραματιστής, παθιασμένος δημιουργός, αγωνίσθηκε για τις ιδέες του μέχρι το τέλος της ζωής του, που τη σφράγισε κι ολοκλήρωσε μ' ένα λαμπρό κύκλο προσφοράς στις 21 Δεκεμβρίου 1999. Η τελευταία του χειρονομία, το **«Κληροδότημα»** στη Λέσβο του πνευματικού και καλλιτεχνικού του έργου, δείχνουν το μεγαλείο της καρδιάς του και την αγάπη του στον τόπο του, στους απλούς ανθρώπους του.

Ως γνωστόν, ο Μίλτης Παρασκευαΐδης, ζωγράφος - σκιτσογράφος, συγγραφέας, λαογράφος, αρθρογράφος που συνεργάστηκε - με όλες τις ιδιότητές του - με πλήθος αθηναϊκών εφημερίδων, κληροδότησε στην ***Ομοσπονδία Λεσβιακών Συλλόγων Αττικής (Ο.Λ.Σ.Α.)*** το σπίτι του, στους πρόποδες του Λυκαβηττού, μαζί με όλη του την περιουσία και το πνευματικό του έργο, για να δημιουργηθεί - ανεγερθεί στην Αθήνα, - «ΠΑΛΛΕΣΒΙΑΚΟ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ - **Μίλτης Παρασκευαΐδης**», το οποίο θα προβάλλει σε πανελλήνιο και διεθνές επίπεδο τον Πολιτισμό της Λέσβου.

(Συνέχεια στη σ. 6)

«Το λιμάνι Μυτιλήνης, 1981». Σχέδιο του Μίλτη Παρασκευαΐδη.

Συνέχεια από τη σ. 5

10 ΣΚΙΤΣΑ

«Μορφές της Λεσβιακής Άνοιξης»

σχέδια εκ του φυσικού, του ΜΙΛΤΗ

Στράτης Μυριβήλης
1890 - 1969

Στρατής Παπανικόλας
1894 - 1952

Αντώνης Πρωτοπάτσης
1897 - 1947

Κλεάνθης Παλαιολόγος
1902 - 1990

Ασημάκης Πανοέληνος
1903 - 1984

Νίκος Αθανασιάδης
1904 - 1990

Πέπη Δαράκη
1906 - 2006

Γιώργος Βαλέτας
1907 - 1989

Στρατής Αναστασέλλης
1908 - 1997

Θανάσης Παρασκευαΐδης
1914 - 2001

ΦΩΝΗ 1977

ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΟΛΣΑ

Τιμώντας την Μνήμη του Μίλτη ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΪΔΗ

έγραφε :

“ ΠΕΡΑΣΑΝ ΔΕΚΑ ΧΡΟΝΙΑ από τον Δεκέμβριο του 1999 όταν ο γλυκύτατος Μίλτης μας άφησε για το μεγάλο ταξίδι, ευχαριστημένος αφού έζησε μια ζωή γεμάτη ποιότητα, αγώνα, προσφορά, αλλά γιατί θα πήγαινε επιτέλους κοντά στην Ασπασία του, που τόσο αγάπησε και φρόντισε, κι ακόμα γιατί άφηνε την περιουσία του σε πολύ καλά χέρια, που θα μπορούσαν **να υλοποιήσουν το όραμά του**.

Εμπιστεύτηκε την κινητή και ακίνητη περιουσία του στην **Ομοσπονδία Λεσβιακών Συλλόγων Αττικής**, δηλαδή σε όλους εμάς για να πραγματοποιήσουμε ένα κοινό στόχο, το **Παλλεσβιακό Πνευματικό Κέντρο**, που θα φέρει το όνομά του, που μετά την άρση των εμποδίων που υπήρχαν στην περιοχή του γηπέδου του Παναθηναϊκού θα αρχίσει να γίνεται σιγά σιγά πραγματικότητα.

Τιμούμε τον άνθρωπο που τίμησε τη Λέσβο, μια σημαντική προσωπικότητα, και πρόσφερε στον τόπο του τα πάντα, τον άνθρωπο που μας έδωσε στόχους και ιδέες, ένα σημαντικό λόγο να μάθουμε να δρούμε συλλογικά, στις εξαιρετικά δύσκολες εποχές που ζούμε, να ονειρευόμαστε. **Τιμούμε το Μίλτη με μια έκθεση έργων σκίτσων** του στο Πνευματικό Κέντρο Αθηνών, από τις 11 έως τις 13 Δεκεμβρίου του 2009.

Είναι αυτονόητο, ότι θα πρέπει όλοι να παρακολουθήσουμε την έκθεση αυτή, που θα κάνει το έργο του γνωστό και στο Αθηναϊκό κοινό. Αποκορύφωμα της εκδήλωσης αυτής θα είναι το **πνευματικό μνημόσυνο** για τον σημαντικό συμπατριώτη μας, που θα γίνει 13/12/2009 στην Αίθουσα *Αντώνης Τρίτσης*, όπου σημαντική άνθρωποι θα αναλύσουν το έργο και την προσφορά του.

Θεωρούμε ότι, το ελάχιστο που ο καθένας μπορεί να κάνει, είναι να έρθει τις μέρες αυτές στο Πνευματικό Κέντρο του Δήμου της Αθήνας, στην οδό Ακαδημίας, και με την παρουσία του να τιμήσει τον **Ευεργέτη μας**, αλλά και να μάθει για τον άνθρωπο, τον δημιουργό

Μίλτη Παρασκευαΐδη

και για το σύνολο της προσφοράς του στη ζωή, στους ανθρώπους, στην Τέχνη, στη Λέσβο.

Με τον τρόπο αυτό θα αποδείξουμε ότι ξέρουμε να τιμούμε και να σεβόμαστε την προσφορά των σημαντικών ανθρώπων της Λέσβου, της χώρας μας, αυτών που με το παράδειγμά τους, το ήθος τους, την τέχνη τους, βοηθούν τις κοινωνίες «*να σηκωθούν λίγο ψηλότερα*», των ανθρώπων που η απουσία τους γίνεται, περισσότερο από κάθε άλλη φορά, αισθητή στην άνυδρη εποχή μας. ”

Π. Μ.

25 χρόνια ταξιδεύοντας μ' ανοιχτά πανιά...

Νίκος ΤΣΙΡΙΓΩΤΗΣ

Ο μαέστρος των Χορωδιών & της Ορχήστρας του Δήμου Μυτιλήνης

Γράφει ο Βασίλης ΣΤΑΥΡΑΚΕΛΛΗΣ (*)

ΕΙΝΑΙ Ν' ΑΠΟΡΕΙ ΚΑΝΕΙΣ ΠΩΣ ΠΕΡΑΣΑΝ 25 ΧΡΟΝΙΑ! Πως μια Ιδέα γίνηκε Σκέψη και πως η Σκέψη έγινε σπόρος Δημιουργίας. Πως ένα πρωτοβλάσταρο, γίνηκε Δεντρί! Ήτανε τότε στο «έμπα» του Φθινοπώρου, το 1982!

Τότε μια ομάδα ανήσυχων Νέων, που αγαπούσαν τη Μουσική - τέλος Σεπτέμβρη αρχές Οκτώβρη - άδραξαν στην καρδιά τους την Ιδέα και την κάνανε Πράξη... Ενώσανε τις μουσικές τους γνώσεις - έστω και άμεστες ακόμα - δώσανε χρόνο απ' το χρόνο τους, και τέλος αποθέσανε ευγενικά το «πάθος» τους για τη μουσική και το τραγούδι, σπονδή ευλαβική στο βωμό της αρμονίας και της αγωγής της ψυχής.

Οι συνθήκες δύσκολες και λειψές! Κι' όμως, το μεράκι και ο πόθος τους για προσφορά περίσσευε!

Έτσι, ένα έμβρυο κυοφορήθηκε εννιά ολάκερους μήνες μέσα στη μήτρα της «Πίστης στην Προσπάθεια» και τελικά είδε το φως της «έκθεσης» στις **12 Μαΐου του 1983,** όταν **η Ορχήστρα του Δήμου Μυτιλήνης** πραγματοποίησε την παρθενική της εμφάνιση, με ένα «Αφιέρωμα Μνήμης και τιμής» στο μεγάλο **Μάνο Λοΐζο**!

Οι αξίες των γεγονότων καταξιώνονται μέσα απ' τη διάρκεια, τη συνέπεια, τη συνέχεια, το σεβασμό, την εκτίμηση και την αγάπη τους για τους στόχους που τάσσονται να υπηρετήσουν.

Παρακολουθώντας λοιπόν την εξέλιξη της πορείας της Ορχήστρας του Δήμου Μυτιλήνης διαχρονικά, δεν μπορούμε παρά να τους αναγνωρίσουμε πίστη και αφοσίωση στις παραπάνω αξίες, γι' αυτό νομίζω, ότι αξίζουν και το «πρώτο σας» αποψινό χειροκρότημα...

Οι επιλογές τους ποτέ δεν υπήρξαν τυχάρπαστες. Πάντα είχαν ένα στόχο, ένα σκεπτικό, ένα θέμα!

Ύστερα απ' το αφιέρωμα στο Μάνο Λοΐζο - το **1984** - ψηλαφώντας τις μουσικές ευαισθησίες των Λαϊκών ακουσμάτων, παρουσίασαν δυο συναυλίες μια το Μάρτη αφιέρωμα στο **Βασίλη Τσιτσάνη** και μια τον Αύγουστο στο Κάστρο της Μυτιλήνης, με **«Ελληνικό Λαϊκό Τραγούδι»**.

Το «μέλωμα της Ειρήνης» πάντα ήταν ζητούμενο και κέντριζε δημιουργικά ποιητές και καλλιτέχνες!

Έτσι τον **Απρίλη του '85**, παρουσίασαν ένα πρόγραμμα με **«Τραγούδια Ειρήνης απ' όλο τον κόσμο»**, ενώ τον Αύγουστο του ίδιου έτους, φίλεψαν μέσα απ' τη δική τους ματιά στο κοινό της Μυτιλήνης, **«Εντεχνο Λαϊκό Τραγούδι»**.

Ο καθοδηγητής αυτής της Μουσικής ομάδας ο μαέστρος **Νίκος Τσιριγώτης** - αλλά και κάποια ακόμα άτομα μεγαλύτερης ηλικίας - γαλουχημένοι στην ποιότητα και τη διαφορετικότητα της εποχής του '60-70, επέλεξαν για επόμενο μουσικό βήμα της Ορχήστρας το **«Νέο Κύμα»**. Και πράγματι, το **1986** παρουσιάστηκε στη Μυτιλήνη και την Καλλονή *«Νέο κύμα»*, με πολύ τρυφερότητα και προπαντός, «σεβασμό στις αναμνήσεις»...

(Συνέχεια στη σ. 14)

(*) Κείμενο του Β.Σ. στη «Βραδιά εορτασμού 25ετίας» της Ορχήστρας του Δήμου Μυτιλήνης (Δ.Θ.Μ., 26-1-2009)

Καίτη Μεσσηνέζη

«...η μεγάλη κυρία της ακουαρέλας...»

Κλεάνθης Παλαιολόγος (11/07/1988)

Σε κριτική του ο Λέσβιος φιλόλογος **Παναγιώτης Αλεξέλλης** αναφέρει:

«Ο Μισέλ Λερί γράφει: Βύθισε τα μάτια στη ζωγραφική σαν να ήταν νερό... Χάρη σ' αυτήν την ανανέωση της αγνότητας, θα νιώσεις ν' ανοίγουν διάπλατα οι πύλες της ποίησης. Δύσκολα θα μπορούσε να βρει πιστότερη εφαρμογή η φράση αυτή απ' το έργο της ζωγράφου μας Καίτης Μεσσηνέζη...».

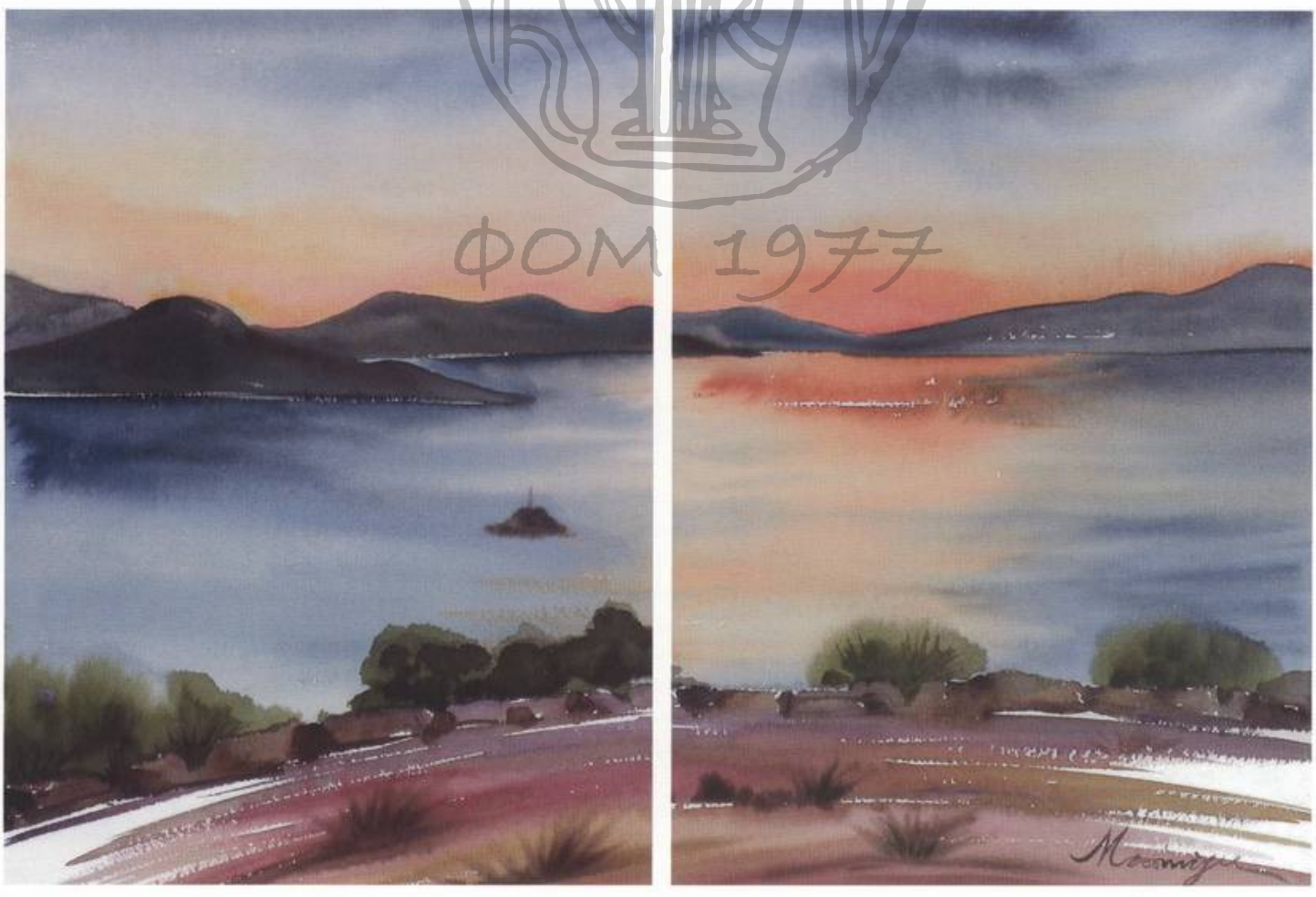
Ο γνωστός δημοσιογράφος **Φρίξος Ηλιάδης** γράφει: *«Η Καίτη Μεσσηνέζη, είναι σήμερα η μεγάλη πολυτέλεια της Μυτιλήνης. Ύστερα από μια γόνιμη διαδρομή 40 χρόνων στην Τέχνη, θα πρέπει να παραδεχθούμε πως αν υπήρχε σήμερα μια «Λεσβιακή Άνοιξη» θα έπρεπε να ήταν απ' τα κορυφαία στελέχη της...».*

«...ελληνικό φως και τελικά ποίηση αποπνέει η ζωγραφική της Μεσσηνέζη...», της γράφει ο ποιητής μας **Νικηφόρος Βρετάκος**.

Η ζωγράφος, εξομολογείται στη γνωστή δημοσιογράφο **Ντόρα Πολίτη** στο πορτρέτο της στην εφημερίδα «Αιολικά»: *«Ήθελα να γινόμουνα ηθοποιός ή τραγουδίστρια. Κάποτε, νόμιζα πως η ζωή ήταν ατέλειωτη και θα προλάβαινα στο διάβα της τα πάντα...»*. Και συνεχίζει η Ντόρα Πολίτη: *«Κι αν έβγαινε τελικά στο σανίδι η Καίτη, κι αν παραδινόταν στο πεντάγραμμο, πάλι...ζωγραφική θα δημιουργούσε. Πάλι χρώματα και συλλογισμούς και έκφραση θα ήταν γεμάτη η τέχνη της, όποια μορφή κι αν είχε».*

...Την κέρδιζε ήδη η ζωγραφική μα απ' το νου δεν το 'βγαζε πως θα μπορούσε να γινότανε παράλληλα. και... τραγουδίστρια και ηθοποιός ακόμα Και η μελωδία της φωνής της δώρο θεϊκό.

ΦΟΜ 1977

Στη λάμψη της δικής μας θάλασσας (Κόλπος Γέρας) - Ακουαρέλα, 35,5x52 εκ.

Στη Σχολή Καλών Τεχνών στην Αθήνα, ακολούθησε το χρωματιστό της όνειρο. Παράλληλα στις Σχολές Δοξιάδη...».

Με τους μεγάλους δασκάλους της ζωγραφικής, ξεκίνησε πορεία θαυμαστή και ανθοφορούσα: Μόραλης, Τάσος, Γράβαλος, Δεκουλάκος, Σαραφιανός αναγνώρισαν απ' την αρχή το ταλέντο της. Και ο κόσμος ύστερα, διάλεξε τις δημιουργίες της, πολύτιμο χρωματιστό απόκτημα, στο ασπρόμαυρο της καθημερινότητάς του.

Παρ' όλη την καταξίωσή της, με την «Προσευχή του Ταπεινού» μοιάζει το σταχυολόγημα της ζωής της Καίτης Μεσσηνέζη, όπως το καταθέτει με στοχασμό και με γλυκύτητα.

«Με βοήθησε ο Θεός να μην παρεκκλίνω από τους στόχους μου... Τα δύσκολα της ζωής μου, δεν έγιναν βρόγχος αλλά παρότρυνση να αισιοδοξώ με ταπεινότητα, για καλύτερες μέρες... Θέλω να δίνω μέσα απ' τη δουλειά μου, να νιώθει ο άλλος τον έρωτα γι' αυτό που ζω...».

Και η Κριτικός και Ιστορικός Τέχνης **Αθηνά Σχινά** γράφει σε μια κριτική της:

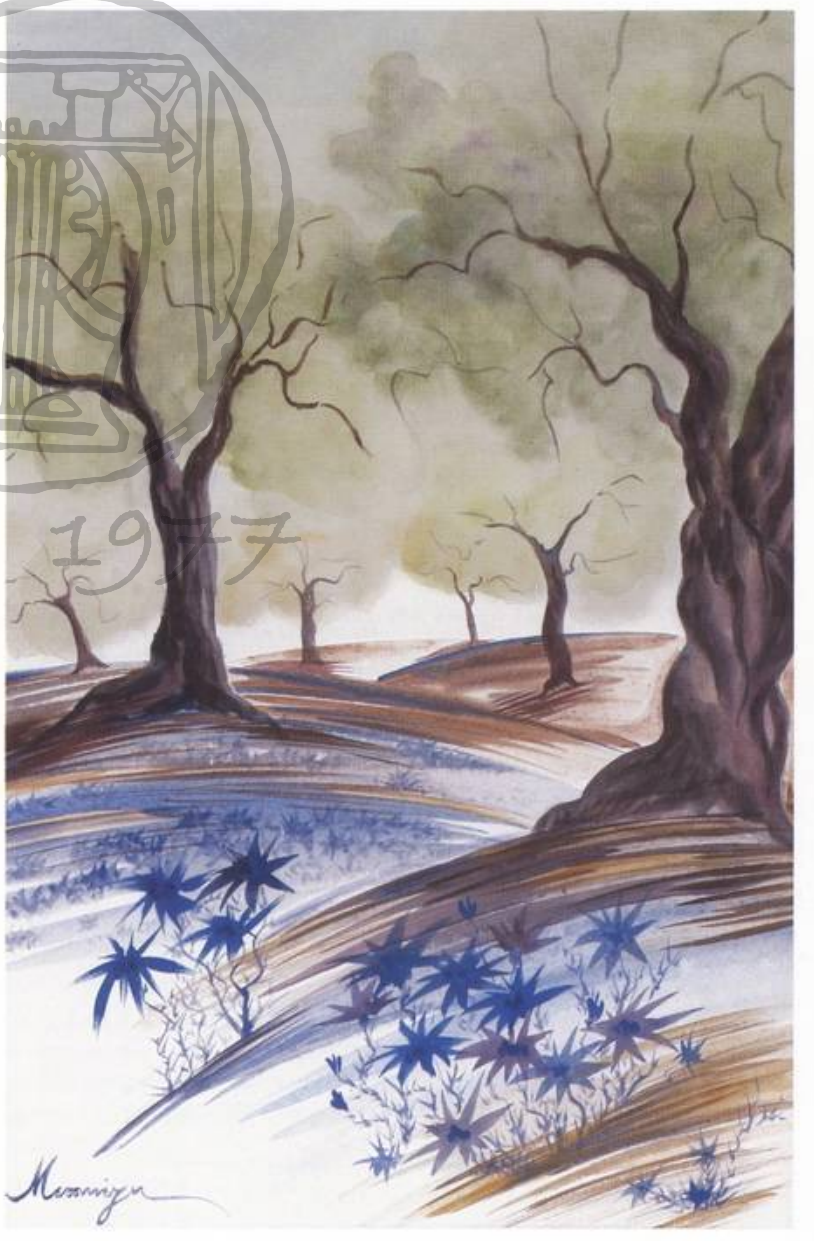
«...Η Καίτη Μεσσηνέζη έχει φιλοτεχνήσει έργα με ακουαρέλα, λάδι και μικτή τεχνική. Οι εκφραστικές δυνατότητες μέσα από τα συγκεκριμένα υλικά, προϋποθέτουν άριστη γνώση σχεδίου.

Ιδιαίτερα η ακουαρέλα προαπαιτεί συνθετικές και σχεδιαστικές αρετές, ταχύτητα εκτέλεσης, προσοχή στην ποσότητα και στους τρόπους χειρισμού του χρώματος σχετικά με την απορροφητικότητα του χαρτιού, ρύθμιση των αρμονιών, των ισορροπιών και των αντιθέσεων, ιδιαιτέρως όμως πνοή στη σύλληψη και απόδοση του θέματος. Το τελευταίο χαρακτηριστικό είναι σύμφυτο με την ακουαρέλα, καθώς ο ζωγράφος συνδιαλέγεται με τους χρωματικούς τόνους και τους πόρους του χαρτιού, διατηρώντας ταυτοχρόνως την εντύπωση του στιγμιαίου και της ρευστότητας στην υποβλητική ατμόσφαιρα του κάθε έργου. Η Κ.Μ. όχι απλώς επιτυγχάνει να αξιοποιήσει όλες τις προαναφερθείσες ιδιαιτερότητες της ακουαρέλας, αλλά αναδεικνύει και ακόμη περισσότερες, καθώς η γραφή της εμπλουτίζει τον ρεαλισμό με αφαιρετικά στοιχεία και προβολή της καίριας λεπτομέρειας με εξπρεσιονιστικά στοιχεία. Ιδιαίτερα στις προσωπογραφίες με ακουαρέλα, η Καίτη Μεσσηνέζη αποδεικνύεται μια από τις καλύτερες ακολούθους των διδαγμάτων του Γιώργου Μπουζιάνη, όχι τόσο στο γράμμα όσο στο πνεύμα του, καθώς με τις μελετημένες πινελιές μεταδίδει ιδιάζουσες ατμόσφαιρες και ψυχοσυναισθηματικά χαρακτηριστικά στις γεμάτες υποβλητικότητα και εσωτερική δύναμη μορφές της».

Η Κ.Μ. είναι μέλος του Εικαστικού Επιμελητηρίου της Ελλάδας. Μέχρι σήμερα έχει κάνει 28 ατομικές εκθέσεις και έχει συμμετάσχει σε 44 ομαδικές ενώ έργα της βρίσκονται σε πολλές ιδιωτικές και δημόσιες συλλογές στην Ελλάδα και το εξωτερικό.

Ποιά θλίψη - Ακουαρέλα, 18x24 εκ.

Τα καλοκαιρινά γαλάζια, - Ακουαρέλα, 34x52 εκ.

ΦΡΜ 1977

ΜΕΝΑΝΔΡΟΥ

ΜΕΝΑΝΔΡΟΣ
Ο κυριώτερος εκπρόσωπος
της νεωτέρας αττικής κωμωδίας

Ο ΜΕΝΑΝΔΡΟΣ, ο κυριώτερος εκπρόσωπος της νεώτερης αττικής κωμωδίας γεννήθηκε το 342 και πέθανε το 291 π.Χ. Ο πατέρας του καταγότανε από την Κηφισιά και λεγότανε Διοπείθης. Η μητέρα του ήταν η Ηγησιστράτη. Ο θείος του ο Άλεξις ήταν περίφημος ποιητής και έγινε ο πρώτος δάσκαλός του. Από αυτόν πήρε πάρα πολύ μικρός τα πρώτα μαθήματα της ποιητικής τέχνης. Οι γονείς του και κυρίως η μητέρα του ήσαν πολύ πλούσιοι και αυτό του επέτρεπε να ασχολείται πολύ σοβαρά με την μελέτη.

Ο Μένανδρος ήταν πολύ ωραίος και εύσωμος άνδρας. Όμως ο Σουίδας μας λέει ότι *«Ἦν στραβὸς τὰς ὄψεις ὀξὺς δὲ τὸν νοῦν»*.

Γεννήθηκε στην Αθήνα τέσσερα χρόνια πριν από την κατάκτηση της Ελλάδος από τον Φίλιππο τον Β', τον βασιλιά της Μακεδονίας. Μεγάλωσε κατά την διάρκεια της βασιλείας του Μεγάλου Αλεξάνδρου και των στρατηγών που τον διαδέχτηκαν, και θεωρήθηκε ο μεγαλύτερος Έλληνας συγγραφέας της λεγομένης Ελληνικής Νέας Κωμωδίας. Το μεγαλύτερο μέρος της ζωής του το έζησε σε μία υπέροχη αγροτική κατοικία που είχε στον Πειραιά κοντά στην Φρεατίδα, κοντά στην αγαπημένη του θάλασσα και την προσφιλή του ερωμένη Γλυκέραν. Σπούδασε την φιλοσοφία κοντά στον Θεόφραστο και τον Επίκουρον. Έζησε απολαμβάνοντας κάθε γήινο αγαθό.

Ο Μένανδρος, όπως μας λέει ο Πλούταρχος και ο Δίων ο Χρυσόστομος, καταλαβαίνει πρώτος ότι η εποχή έχει αλλάξει και γι' αυτό δεν ακολουθεί ούτε μιμείται τον Αριστοφάνη, δηλαδή δεν σατιρίζει τα δημόσια ζητήματα, ούτε σχολιάζει δημόσια και πολιτικά πρόσωπα, αν και το επιχειρεί στις πρώτες του κωμωδίες, γρήγορα όμως το εγκαταλείπει και αρχίζει να γράφει για την ιδιωτική ζωή συνηθισμένων ανθρώπων. Χρησιμοποιεί την πείρα του και την φαντασία του. Δημιουργεί πετυχημένα φανταστικά πρόσωπα, αυτός είναι και ο λόγος που η σάτιρά του παίρνει μία παγκόσμια διάσταση, αποφεύγει τα λεκτικά πειράγματα που χρησιμοποιούν οι συγγραφείς του πέμπτου αιώνα.

Βλέπουμε ξαφνιασμένοι να χρησιμοποιεί την εξευγενισμένη καθομιλουμένη Αττική Διάλεκτο. Περιορίζει τον χορό στα διαλείμματα κι αυτό είναι κάτι τι εντελώς καινούριο. Αρχίζει να δείχνει τα πρόσωπα των ηθοποιών και να χρησιμοποιεί όσο μπορεί λιγότερο τα προσωπεία. Καθιερώνει ως τύπο έναν κομπορρήμονα στρατιωτικό και τον βάζει σε αρκετά έργα του. Είναι με λίγα λόγια ο πρώτος θεατρικός συγγραφέας που εισάγει την οικογενειακή ζωή με τα καλά της και τα κακά της, με τα κωμικά και τα δραματικά, με τον αληθινό και ειλικρινή έρωτα. Ανακαλύπτουμε ξαφνικά έναν φυσικό ελληνικό διάλογο και ένα ύφος, ένα στυλ θα λέγαμε σήμερα. Έδωσε φυσικά και αληθινά διδάγματα από την ζωή του ανθρώπου την πραγματική και κυρίως την ζωή της οικογένειας, πράγμα που είχε μεγάλη απήχηση και στις κατώτερες κοινωνικές τάξεις.

Τον αποκάλεσαν έξοχο ποιητή.

(Συνέχεια στη σ. 12)

(*) Η ΖΩΗ ΦΥΤΟΥΣΗ γεννήθηκε, μεγάλωσε, σπούδασε και ζει στην Αθήνα. Έπαιξε σε όλα τα είδη του θεάτρου, από Τραγωδία μέχρι Επιθεώρηση, κοντά σε όλους τους άξιους ηθοποιούς και σκηνοθέτες, και συνεχίζει να παίζει.

Έχει τραγουδήσει όλους τους μεγάλους Έλληνες συνθέτες. Έλαβε μέρος σε πάρα πολλές ταινίες του κλασικού ελληνικού κινηματογράφου, που παίζονται μέχρι και σήμερα με μεγάλη επιτυχία.

Η παρουσία της στο ραδιόφωνο και την τηλεόραση είναι αισθητή.

Ασχολείται με την λογοτεχνία και συνεργάζεται με περιοδικά και τοπικές εφημερίδες.

Βιβλία της που έχουν κυκλοφορήσει:
«Τό Μαγικό Βιβλίο», (παιδικό θεατρικό)
«Παρ' εκτός», (ποίηση)
«Τάφος εδώ δεν είναι» (Λυρικό αφιέρωμα)
«Μία οφαίρα», (Μυθιστόρημα)
«Βοήθεια, θέλω να ζήσω», (Μυθιστόρημα)
«ΟΜΗΡΟΣ από τότε μέχρι σήμερα», (εργασία που αποδεικνύει ότι τρεις χιλιάδες πενήντα πέντε λέξεις τις χρησιμοποιούμε μέχρι και σήμερα).
«Μενάνδρου, Γνώμαι Μονόστιχοι»

Το ποίημά της *«Κανείς μα κανείς»* βραβεύτηκε και περιελήφθη στην Antologia di poeti Italiani e Greci, Academia Internationale di Propaganta Culturale, 1996.

Η Ζωή Φυτούση συνεχίζει να εργάζεται με πάθος και για το θέατρο και για τα ελληνικά γράμματα, δηλαδή για κάθε τι ελληνικό και ωραίο.

ΓΝΩΜΑΙ ΜΟΝΟΣΤΙΧΟΙ

Κείμενο - Έμμετρη απόδοση από τη Ζωή ΦΥΤΟΥΣΗ (*)

(Μικρό Απόσπασμα)

Ἄνθρωπον ὄντα δεῖ φρονεῖν τἀνθρώπινα
(Ὁ ἄνθρωπος τά ἀνθρώπινα σωστά νά κρίνει πρέπει)

Βέλτιόν ἐστι σῶμα γ' ἢ ψυχήν νοσεῖν
(Καλλίτερα στό σῶμα σου ἀρρώστιες καί κουσούρια
καί ἡ ψυχή σου πάντοτε νά στέκεται καινούρια)

Γυναῖκα θάττειν κρεῖσσόν ἐστιν ἢ γαμεῖν
(Εἶναι πολύ καλλίτερο νά τρέχεις καί νά τρέχεις
παρά νά πᾶς νά παντρευτεῖς γυναίκα γιά νά ἔχεις)
Σήμερα λέμε:
«Μοναχός σου χόρευε κι ὅσο θέλεις πήδα».

Δρυός πεσούσης πᾶς ἀνήρ ξυλεύεται
(Τό λέμε μέχρι καί σήμερα ἐπακριβῶς καί εἶναι
πολύ συγκινητικό, γιατί ὁ Μένανδρος γεννήθηκε
τό 342 καί πέθανε τό 291 π.Χ.)

Ἔστιν Δίκης ὀφθαλμός, ὅς τά πάνθ' ὁρᾷ
Ἔφθασε σέ μᾶς μέχρι καί σήμερα ἔτσι ἀκριβῶς,
ἰδιαίτερα ἀπό τήν ἐκκλησία. Λέμε καί
«Ἀπό κάπου θά τό 'βρει».

Ζῆν βουλόμενος μή πρᾶττε θανάτου ἄξια
(Νά θέλεις μέσα στήν ζωή νά κάνεις ἔργα ἀθάνατα)

Ἡ γλώσσα πολλῶν ἐστιν αἰτία κακῶν
(Πολλῶν κακῶν ἡ ἀφορμή εἶναι ἡ σκληρή ἡ γλώσσα)
Λέμε σήμερα «Ἡ γλώσσα κόκκαλα δέν ἔχει καί
κόκκαλα τσακίζει».

Θάλασσα καί πῦρ καί γυνή τρίτον κακόν
Σέ μᾶς ἔφτασε «Πῦρ γυνή καί θάλασσα τά τρία κακά».

Ἰδών τι χρηστόν μηδέν ἐκφάνῃς ὅλως
(Ἄν φαίνεται κάτι καλό, ψάξε λιγάκι ἀκόμα)
Λέμε σήμερα «Ἀπ ἔξω κούκλα κι ἀπό μέσα πανούκλα»
ἢ «Ὅ,τι λάμπει δέν εἶναι χρυσός»

Κρεῖττον σιωπᾶν ἐστιν ἢ λαλεῖν μάτην
(Ἄν λόγια ἄδικα σκορπᾶς καλλίτερα εἶναι νά σιωπᾶς)

Λιμήν πέφυκε πᾶσι παιδεία βροτοῖς
(Γιά τούς θνητούς ἡ μόρφωση εἶναι καλό λιμάνι)

Μισῶ σοφιστήν ὅστις οὐχ αὑτῷ σοφός
(Μισῶ αὐτούς πού κάνουνε ὅτι τά ξέρουν ὅλα
καί παίζουν ἀσυνείδητα τόν ρόλο τοῦ ξερόλα)

Νικᾷ παλαιάς χάριτας ἡ νέα χάρις
(Τά νέα τά χαρίσματα νικᾶνε τά παλιά)

Ξένους πένητας μή παραδράμῃς ἰδών
(Φτωχούς καί ξένους ἄν ἰδεῖς νά μήν
τούς προσπεράσεις)

Ὃν γάρ θεοί φιλοῦσιν ἀποθνήσκει νέος
(Τόν π' ἀγαπᾶνε οἱ θεοί τόν παίρνουν πολύ νέο)
Σήμερα λέμε «Οἱ καλοί πεθαίνουν νέοι»,
λέει τό τραγούδι «Εἶναι στ ἀλήθεια τυχεροί
ὅσοι πεθαίνουν νέοι».

Πολλοί μέν εὐτυχοῦσιν, οὐ φρονοῦσι δέ
(Χαρούμενοι εἶναι πολλοί, φρόνιμοι ὅμως λίγοι)

Ῥᾷον παραινεῖν ἢ παθόντα καρτερεῖν
(Νά προλαβαίνεις τά κακά μήν καρτερεῖς νά πάθεις)
Λέμε σήμερα «Κάλλιο γαϊδουρόδενε παρά
γαϊδουρογύρευε».

Σοφία γάρ ἐστι καί μαθεῖν ἃ μή νοεῖς
(Σοφός ἄν θές νά λέγεσαι σοφά ἄν θές νά ζήσεις,
νά μάθεις κι ὅσα δέν μπορεῖς νά τά κατανοήσεις)

Τύχη τέχνην ὤρθωσεν, οὐ τέχνη τύχην
(Ἡ τύχη μεγαλούργησε καί ἔφτιαξε τήν τέχνη)

Ὑπερηφανία μέγιστον ἀνθρώποις κακόν
(Τό πιό κακό στόν ἄνθρωπο εἶν ὁ ἐγωϊσμός του)

Φίλων τρόπους γίγνωσκε, μή μίσει δ' ὅλως
(Τῶν φίλων τά ἐλαττώματα πρέπει νά καλομάθεις,
νά μήν τά ἐχθρεύεσαι ποτέ, ἔστω κι ἄν κακοπάθεις)
Λέμε σήμερα:
«Ἀγάπα τόν φίλο σου μέ τά ἐλαττώματά του».

Χρόνος δ' ἀμαυροῖ πάντα κεἰς λήθην ἄγει
(Ὁ χρόνος παίρνει τά κακά κι ὅλα τά ξεθωριάζει)
Λέμε σήμερα «Ὁ χρόνος εἶναι βάλσαμο».

Ψυχῆς μέγας χαλινός ἀνθρώποις ὁ νοῦς
(Τό χαλινάρι τῆς ψυχῆς εἶναι ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου).

Ὡς ἡδύ κάλλος, ὅταν ἔχῃ νοῦν σώφρονα
(Καλή 'ναι καί ἡ ὁμορφιά σάν ἔχει νοῦ καί γνώση)
Λέμε σήμερα «Νοῦς ὑγιής ἐν σώματι ὑγιεῖ».

ΜΕΝΑΝΔΡΟΥ ΓΝΩΜΑΙ

(Συνέχεια από σ. 10)

Για τον **Μένανδρο** βρίσκουμε μόνο επαινετικά λόγια και σχόλια. Ο γραμματικός του Β΄ π.Χ. αι., **Αριστοφάνης ο Βυζάντιος**, τον θεωρούσε ως τον «*τέλειον μιμητήν τοῦ ἀνθρωπίνου βίου*» και τον κατέτασσε ευθύς μετά τον Όμηρο.

Ο **Δίων Χρυσόστομος** μας λέει: «*ἦ τε γάρ τοῦ Μενάνδρου μίμησις ἅπαντος ἤθους καί χάριτος πᾶσαν ὑπερβέβληκε τήν δεινότητα τῶν παλαιῶν κωμικῶν*» και ο **Πλούταρχος**: «*Νή τούς Θεούς, ἔγωγε πεποίηκα τήν κωμωδίαν, ᾠκονόμηται γάρ ἡ διάθεσις, δεῖ δ' αὐτή τά στιχίδια ἐπᾶσαι*».

Έγραψε 105 και κατά άλλους 108 κωμωδίες. Είναι ο σπουδαιότερος εκπρόσωπος της **«Νέας Αττικής Κωμωδίας»**.

Όταν έγινε 18 ετών κατατάχτηκε «*ως έφηβος*» για να κάνει την διετή στρατιωτική του θητεία και είχε εκεί σύντροφο τον Επίκουρο από την Σάμο, που αργότερα επρόκειτο να ιδρύσει την ομώνυμη φιλοσοφική του σχολή.

Στα Λήναια του 316 κέρδισε την πρώτη νίκη του για την κωμωδία του «*ο Δύσκολος ή Μισάνθρωπος*».

Ο «*Δύσκολος*» είναι το μόνο πλήρες έργο του. Επίσης υπάρχουν 500 περίπου στίχοι της «*Σαμίας*» και ένα αρκετά μεγάλο απόσπασμα της κωμωδίας «*Ασπίς*».

Πολύ σημαντική δε είναι η αποκάλυψη από τον αρχαιολόγο Σ. Χαριτωνίδη, στην τοποθεσία «*Χωράφα της Μυτιλήνης*», **δαπέδων ψηφιδωτών που εικονίζουν σκηνές απο κωμωδίες του Μενάνδρου**. Τα ψηφιδωτά αυτά, που κατά πρόχειρη χρονολόγηση είναι του 4ου αι. μ.Χ., εκτός από τα στοιχεία που προσφέρουν στον ιστορικό του θεάτρου, με τον τρόπο που εμφανίζουν τα πρόσωπα, δίνουν και στον φιλόλογο πληροφορίες όπως τίτλους των έργων, των ηρώων, των προσώπων που εικονίζονται και το μέρος που διαδραματίζεται η κάθε σκηνή. Στα **ψηφιδωτά της Μυτιλήνης** υπάρχει σκηνή και απο την «Σαμία». Δεν ξέρουμε βέβαια αν τον 4 αι. ο Μένανδρος παιζότανε ή ήτανε γνωστός από την ανάγνωση των έργων του.**(*)**

Τον Αθηναίο συγγραφέα οι αρχαίοι κριτικοί τον αναγνώριζαν σαν τον σπουδαιότερο ποιητή της νεωτέρας Αττικής Κωμωδίας. Στο διάστημα της ζωής του η επιτυχία του, ήτανε περιορισμένη. Κατά την μαρτυρία του **Απολλοδώρου** είχε κερδίσει μόνο 8 φορές, στις αθηναϊκές εορτές. Λένε ότι τον κέρδιζε συνεχώς ο Φιλήμων, στον οποίον μετά το πέρας του δραματικού αγώνα είπε «*Πες μου ειλικρινά, ὠ Φιλήμων, δεν κοκκινίζεις απο ντροπή όταν με νικάς ή μήπως νιώθεις τον εαυτό σου ικανοποιημένο;*» Ο Φιλήμων ήταν εμπειρότατος αντίπαλος του Μενάνδρου και κατάφερνε με ποικίλα τερτίπια να κερδίζει την εύνοια του κοινού, ο Μένανδρος όμως ακόμα και νικημένος κρατούσε πάντα το υψηλό συναίσθημα της υπεροχής, την οποίαν υπεροχή η αρχαία κριτική ομοφώνως ανεγνώριζε εις αυτόν.

Αργότερα οι λατινικές παραφράσεις των έργων του από τον Πλαύτο και τον Τερέντιο μετέφεραν το έργο του στους μεσαιωνικούς και σύγχρονους χρόνους, ενώ τα πρωτότυπα έμειναν χαμένα. Τον 19ο και 20ο αι. ευρήματα παπύρων αποκάλυψαν ουσιώδη μέρη συνεχούς ελληνικού κειμένου.

Ο βασιλιάς της Αιγύπτου **Πτολεμαίος ο Σωτήρ** τον προσκάλεσε στην Αυλή του και του υποσχέθηκε όλα τα αγαθά της γης, όμως ο Μένανδρος απέκρουσε την πρότασή του και προτίμησε την ανεξαρτησία του και την ζωή του στην Αθήνα κοντά στην αγαπημένη του ερωμένη Γλυκέραν, η οποία έγραψε προς αυτόν: «*Τί γάρ Ἀθῆναι χωρίς Μένανδρον τί δέ Μένανδρος χωρίς Γλυκέρας*». Την Γλυκέραν ο Μένανδρος δεν την παντρεύτηκε, και ούτε απέκτησε παιδιά.

Για την γυναίκα - το βλέπουμε μέσα στα μονόστιχά του - δεν είπε ποτέ *κανένα καλό λόγο*, παρ' όλα αυτά έζησε κοντά στην Γλυκέρα πιστός και τρυφερός.

Η Γλυκέρα κατασκεύαζε τα προσωπεία και τα κοστούμια της παραστάσεως, και κατά την παράσταση χτυπούσε τόσο δυνατα παλαμάκια που σχεδόν έτρεμε σύγκορμη, όταν όλο το θέατρο στο τέλος βοούσε εκείνη έλεγε: «*Τότε νή τήν Ἄρτεμιν ἀναφύχω καί περιβάλλουσα σέ τήν Ἱεράν ἐκείνην κεφαλήν ἐναγκαλίζομαι*». Το όνομα Γλυκέρα αυτή την εποχή είναι διαδεδομένο, το έφεραν κυρίως εταίρες. Η Γλυκέρα, η φίλη του Μενάνδρου, ήταν η πιο διάσημη. Ήταν πάρα πολύ ωραία και πανέξυπνη.....

Μεγάλα μέρη από τα έργα του Μενάνδρου: «*Περικειρομένη*», «*Επιτρέποντες*» και «*Σαμία*» ανακαλύφθηκαν σε χειρόγραφα που βρήκε ο **Λεφέβρ** στην Αφροδιτόπολι της Αιγύπτου το 1905, και δημοσιεύθηκαν το 1907, σήμερα βρίσκονται στο Μουσείο του Καΐρου.

Οι πρώτες ανακαλύψεις έγιναν το 1844 με διάφορα κομμάτια που είχε βρει ο **Κ. Τίσεντορφ** στο μοναστήρι της Αγίας Αικατερίνης του όρους Σινά. Πρωτοδημοσιεύτηκαν το 1876 και βρίσκονται στο Λένινγκραντ.

Ο «*Δύσκολος*», ανακαλύφθηκε και πρωτοτυπώθηκε το 1958 από παπύρους πού αγόρασε στην Αίγυπτο η Βιβλιοθήκη Μποντμέρ στο Κολονύ της Γενεύης.

Πολλά έργα των Λατίνων θεωρούνται ακόμα και σήμερα μεταφράσεις των έργων του Μενάνδρου. Χαρακτηριστική είναι η κρίση του **Καίσαρος**, που επαινώντας τον Τερέντιο τον απεκάλεσε «*Ἥμισυ Μένανδρον*».

Ο Μένανδρος διδάχτηκε από την κλασική τραγωδία που παιζόταν την εποχή του και ιδιαίτερα από τον Ευριπίδη. Το έργο του χαρακτηρίζεται από βαθιά φιλοσοφική διάθεση διατυπωμένη με απλό και κατανοητό τρόπο, χωρίς πρόθεση να κάνει επίδειξη σοφίας. Οι κατώτερες τάξεις ζητούσαν πιο εύκολη τροφή και γι' αυτό ίσως προτιμούσαν τον αντίπαλο του τον Φιλήμονα. Η αρχαία κριτική ομόφωνα ανεγνώριζε την υπεροχή του Μενάνδρου.

ΜΟΝΟΣΤΙΧΟΙ

Μετά τον θάνατο του και έως τους χριστιανικούς χρόνους έγινε ο πιο αγαπημένος συγγραφέας. Το 1907 ανευρέθησαν στην Αίγυπτο πάπυροι με μεγάλα αποσπάσματα. Αποκαταστάθηκαν 3 κωμωδίες Οι *«Επιτρέποντες»* 586 στίχοι, η *«Σαμία»* 341 στίχοι, η *«Περικειρομένη»* 324 στίχοι, επίσης βρέθηκαν μικρά μέρη του *«Γεωργού»* το 1898 του *«Ήρωος»*, του *«Κιθαριστού»*, του *«Κόλακος»*, της *«Περίνθιας»*, επίσης βρέθηκαν αρκετές κωμωδίες του Μενάνδρου ανακατεμένες με ξένες προσθήκες. Την ίδια περίπου εποχή βρέθηκαν με τον τίτλο του *«Μενάνδρου γνώμαι»* μονόστιχοι, πάνω στους οποίους ασχολήθηκα με πολύ αγάπη.

Αλεξανδρινοί σχολιαστές τον θεωρούν μεγαλύτερο και από τον Αριστοφάνη.

Ο *«Δύσκολος»*, που είναι η μόνη ακέραια κωμωδία και που ασφαλώς είναι από τα νεανικά του έργα, μάς δίνει επιτέλους το δικαίωμα να καταλάβουμε για ποιο λόγο τον ονόμασαν θεμελιωτή της Νέας Κωμωδίας.

Οι Έλληνες για πρώτη φορά το **1960** θα έχουν την μεγάλη χαρά να δουν και να ακούσουν Μένανδρο και μάλιστα στην **Επίδαυρο**. Το πρόγραμμα του θεάτρου γράφει *«Δύσκολος ή Μισάνθρωπος»*, η διανομή, οι ηθοποιοί, η σκηνοθεσία του **Αλ. Σολομού**, ο χώρος, όλα ήταν υπέροχα για να νοιώσουμε επιτέλους κι εμείς αυτό που τόσα χρόνια μας ήταν άπιαστο όνειρο...

Τον δεύτερο τίτλο πλάι στον *«Δύσκολο»* μας τον διαβεβαιώνει ο αρχαίος πάπυρος.

Για μένα η παράσταση αυτή υπήρξε ένα **φιλολογικό γεγονός** ανυπολόγιστης αξίας. Μακάρι να είχε συνεχιστεί το ενδιαφέρον και στο Υπ. Παιδείας, στους πρυτάνεις και στους δασκάλους και όλους τους αρμόδιους τέλος πάντων, που οφείλουν να κάνουν γνωστά τα έργα που άφησαν οι πρόγονοί μας σε όλους μας.

Και, μόνον από τον «Δύσκολο» μπορούμε να καταλάβουμε πράγματι, ότι ο Μένανδρος ήταν μαθητής του μεγάλου δασκάλου του Ευριπίδη. Ο **Μένανδρος είναι ο μεγάλος πρόδρομος**, είναι ο **δημιουργός** ενός είδους που συστηματικά καλλιέργησαν οι κατοπινοί αιώνες. Θα αναφερθώ μόνο στον «Μισάνθρωπο», του **Μολιέρου**, τα άλλα είναι... *σιωπή*, όπως συνηθίζω να λέω.

Ζωή ΦΥΤΟΥΣΗ
Ηθοποιός - συγγραφέας

«Σαμία» (*)
του Μενάνδρου

το 1998 από τον

Φιλοτεχνικό Όμιλο Μυτιλήνης

«Ο Θεόφιλος»

ΣΤΙΣ 8 ΙΟΥΛΙΟΥ 1998 εγκαινιάζεται το νεόδμητο «Αρχαιολογικό Μουσείο Μυτιλήνης» απ' το Υπουργείο Πολιτισμού και την Κ' Εφορεία Προϊστορικών - Κλασικών Αρχαιοτήτων.

Στη μεγάλη αίθουσά του, εκτίθεται και η εξαιρετική σειρά ψηφιδωτών - δαπέδων - της λεγόμενης «Οικίας Μενάνδρου» (Δ΄ αι. μ.Χ.), με σκηνές από κωμωδίες του ποιητού, που βρέθηκαν στη «Χωράφα Μυτιλήνης», το 1963 (αρχαιολογική σκαπάνη : Σ. Χαριτωνίδη).

Τη «Βραδιά» των εγκαινίων, ύστερα από πρόσκληση, η Θεατρική Ομάδα του ΦΟΜ παρουσίασε στο μικρό αμφιθέατρο του αύλειου χώρου του νέου Μουσείου, την

κωμωδία του Μενάνδρου «ΣΑΜΙΑ».

Σκηνοθεσία-επεξεργασία κειμένου-μουσική επιμέλεια
Ανδρέας Σεφτελής

Διανομή - ηθοποιοί

Αφηγητής :	**Αγγελική Πολιτάκη**
Μοσχίων :	**Μάριος Σπανός**
Χρυσίδα :	**Βάσω Δαγκλή**
Παρμένων :	**Βαγγέλης Φραγκουλάκης**
Δημέας :	**Χαρίτος Μικές**
Νικήρατος :	**Δημήτρης Καμπάς**
Μάγειρας :	**Παναγιώτης Αβδελέλλης**
Γριά :	**Κορνηλία Δεολή**
Δούλα:	**Μαρίνη Λαμπρινού**
Πλαγγόνα :	**Βαγγελιώ Τζαφέρη**

Φωτο : Στρατής Τσουλέλλης

Α. Πολιτάκη, Χ. Μικές, Β. Δαγκλή, Δ. Καμπάς, Μ. Σπανός, Β. Φραγκουλάκης, Β. Τζαφέρη

ΦΟΜ 1977

Νίκος ΤΣΙΡΙΓΩΤΗΣ ο μαέστρος

των Χορωδιών & της Ορχήστρας του Δήμου Μυτιλήνης

Συνέχεια από τη σ. 7

Συνεχίζοντας τις θύμησες της πορείας των εκδηλώσεων της **πρώτης Δεκαετίας** βλέπουμε ότι:

1987. Η ορχήστρα παρουσιάζει ένα «μπουκέτο» από τραγούδια της Μετανάστευσης (Μυτιλήνη και κεφαλοχώρια του νησιού μας).

1988. Ένα καράβι γεμάτο με Ερωτικά Τραγούδια, ξεκινάει το ταξίδι του στο θαλασσί, του ουρανού και του πελάγου. (Μυτιλήνη, Μεσότοπος).

1989. Συναυλίες με μουσική και τραγούδι απ' τον Ελληνικό Κινηματογράφο. Ίδρυση της **Μικτής Παιδικής Χορωδίας** του Δημοτικού Κέντρου Νεότητας (Χειμώνας '89).

1990. Αφιέρωμα στον Μάνο Χατζηδάκι (Μικτή χορωδία και η ορχήστρα Δήμου Μυτιλήνης. Συμμετοχή στο «Φεστιβάλ Ειρήνης» στο **Δικελί**.

1991. Συναυλίες από την ορχήστρα, με μουσική και τραγούδια Γιάννη Σπανού και Γιώργου Χατζηνάσιου. Και, «Βραδιά: 200 χρόνια απ' τη γέννηση του Β. Α. Μότσαρτ».

1992. Δημιουργήθηκε η 2η Χορωδία του Δ.Κ.Ν. Μυτιλήνης (**Νεανική Χορωδία**).

1993. Μεγάλο αφιέρωμα στην «Μικρασιατική Τραγωδία» (Λέσβος - Αλεξανδρούπολη).

Η Δεύτερη Δεκαετία της δημιουργικής μουσικής προσφοράς της Ορχήστρας και των δυο χορωδιών ξεκινά το 1994 με ένα ξεχωριστό «Αφιέρωμα στο Ιταλικό Τραγούδι του '60» και κλείνει το 2003.

Οι εκδηλώσεις της, εντυπωσιακές:

1994. «Αφιέρωμα» για τον Οδ. Ελύτη. Συμμετοχή στην αδελφοποίηση της Πάφου - Μυτιλήνης.

1995. Αφιέρωμα για τους Beatles απ' τους **Flames**. Συναυλία για τον Μ. Θεοδωράκη. Ταξίδι στο **Las Palmas** της Ισπανίας, στην Κω, Μύκονο, Μυτιλήνη κ.α.

1996. «Εκδήλωση μνήμης Οδυσσέα Ελύτη». Βραδιά για τον στιχουργό Λευτέρη Παπαδόπουλο. Συμμετοχή στο **Παγκόσμιο Φεστιβάλ του Μπελφόρ της Γαλλίας**.

1997. Η Ορχήστρα και τα φωνητικά της σύνολα παρουσιάζουν «Αφιέρωμα» στον Μ. Χιώτη, στον ποιητή Γ. Ρίτσο, στο Mega με τη **Λιάνα Κανέλλη**, και συμμετέχουν στο **13ο Πανευρωπαϊκό Φεστιβάλ Χορωδιών** στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης. Επίσης, συμμετέχει στην **«Παγκόσμια Πρώτη»** (Θέατρο Κάστρου Μυτιλήνης) της Όπερας του David Blake **«Οι Θρυλικές περιπέτειες του Μ. Αλεξάνδρου»**, με τη συμφωνική ορχήστρα του Παν/μίου του York.

1998. Αφιέρωμα στο «Γαλλικό Τραγούδι» (Μυτιλήνη). Και, το μεγάλο **«Αφιέρωμα στον Σταύρο Κουγιουμτζή»**, που το τίμησε με την εδώ παρουσία του ο ίδιος ο συνθέτης - δημιουργός.

1999 - 2000. **Ο ερχομός του 21ου αι. - Millenium.** Τα παιδιά της Ορχήστρας με μια βαλίτσα στο χέρι, πρεσβευτές του νησιού μας σε δρόμους μακρινούς και υπερπόντιους:

Δύο φορές στο Γιοχάνεσμπουργκ. Και, μετά στο Κέϊπ Τάουν, το Γκέτεμποργκ Σουηδίας, στην Πάφο, την Πέργαμο, στη Χίο, στη Βοστόνη Αμερικής, Πόρτλαντ, Ροντ Άϊλαντ, Κονέκτικατ κ.ά.

2000. Δημιουργείται το τετράφωνο χορωδιακό φωνητικό Σχήμα «ΨΑΠΦΑ». Και, μέχρι το 2003 πραγματοποιούνται πολλές και εντυπωσιακές μουσικές εκδηλώσεις τους, όπως:

Δεύτερο ταξίδι στην Αμερική με πρόσκληση της μουσικολόγου καθηγήτριας **Γκέηλ Χολστ,** παρουσιάζοντας στα Πανεπιστήμια Μέϊν και Χάρτφορντ «Σμυρναίϊκα και Ρεμπέτικα Τραγούδια». Και,

στην **Κεφαλλονιά**, με τη Χορωδία της ΕΡΤ, υπό τη Δ/νση του μαέστρου **Αντώνη Κοντογεωργίου**, στη Μεγάλη Συναυλία «Λαλούν τα' Αηδόνια». Και,

η Β' 10ετία, κλείνει με την πανηγυρική περιοδεία, ανά τη Λέσβο κ.ά., της Ορχήστρας και των Χορωδιών με τις συναυλίες «Σύγχρονα Ελληνικά Τραγούδια».

Η **Τρίτη 10ετία** του **Μουσικού Τμήματος του Δήμου Μυτιλήνης** με τις χορωδίες **«Ψάπφα»**, **«Νεανική»** και **«Παιδική»** είναι πλούσια σε μουσικές δραστηριότητες, σκορπίζοντας έντονες συγκινησιακές αναμνήσεις τόσο στους μεγάλους, «Αφιέρωμα στο Μυτιληνιό δάσκαλο της μουσικής Νίκο Μυρογιάννη», όσο και στους νεώτερους, ανοίγοντας διάπλατα **«δρόμους γνωριμίας»** με την **ποιότητα** και την **μαγεία** της μουσικής.

Πρόγραμμα Μουσικής Παράστασης Εορτασμού 25ετίας

ΟΡΧΗΣΤΡΑ

Χρήστος Παναγιωτάρας	Μπουζούκι
Πέλα Μυρογιάννη	Πιάνο
Αλέξανδρος Καλάλες	Συνθεσάιζερ
Στρατής Μαμουλέλλης	Μπαγλαμά
Στράτος Βουτσής	Μπουζούκι
Σίμος Ευθυμιάδης	Μπάσο
Πέπη Βερβέρη	Σαντούρι-μεταλόφωνο
Γιάννης Γανώσης	Τύμπανα
Ειρήνη Στεφανοπούλου	Συνθεσάιζερ
Νίκος Μαυρουδής	Κρουστά
Αντώνης Κάντσος	Κιθάρες
Νίκος Τσιριγώτης	Κιθάρα

ΦΩΝΕΣ

Νώντας Χαραλαμπίδης
Αλέκα Κοντηβέη
Χρύσα Βέκιου
Γρηγόρης Συρόπουλος
Νίκος Βερβενιώτης
Ειρήνη Στεφανοπούλου
Νίκος Μαυρουδής
Αμέρσα Τσιριγώτη
Δήμητρα Μαυρογιάννη

ΕΝΟΡΧΗΣΤΡΩΣΗ - ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
Νίκος Τσιριγώτης

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ:
Μαριάνθη Αναστασιάδη - Βαλιάδη

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ
Στρατής Βλαστάρης

ΣΚΗΝΙΚΑ
Γιάννης Τρουμπούνης

ΚΕΙΜΕΝΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ
Βασίλης Σταυρακέλλης

ΑΦΙΣΑ
Νίκος Βερβενιώτης

LIGHTING DESIGNER
Παναγιώτης Μανιάτης

ΗΧΟΣ
Aegean north acoustic

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟΥ ΒΙΝΤΕΟ
Παύλος Αβαγιανός

ΦΟΜ 1977

Οι θύμησες είναι πολλές σε **«Μουσικούς Σταθμούς»** :

Συναυλίες με τραγούδια: Σταύρου Ξαρχάκου (2004), Μάρκου Βαμβακάρη (2005), «Αφιέρωμα - τιμητική βραδιά» της μυτιληνιάς στιχουργού Τασούλας Θωμαΐδου (2006), ως και τη «Βραδιά» από τραγούδια του Μ. Θεοδωράκη, στα πλαίσια της «Ημέρας Γαλλοφωνίας» (2007). Και,

αξέχαστο μένει το μουσικό γεγονός της 3ης 10ετίας, η συμμετοχή της χορωδίας μας «Ψάπφα», μαζί με άλλες χορωδίες απ' όλη την Ελλάδα και τα μουσικά σύνολα της ΕΡΤ, στην Παράσταση - υπερθέαμα του «Ηρώδειου», όπου αποδόθηκε το μεγάλο μουσικό θέμα της ταινίας του «Άρχοντα των Δαχτυλιδιών» (2005).

Τους 330 χορωδούς διηύθυνε ο Μαέστρος **Αντώνης Κοντογεωργίου**, την ορχήστρα ο **Markus Huber** και σολίστ ήταν η **Sissel** ...

Και έτσι φθάσαμε στο 2008 !

Το μικρό πλεούμενο που ξεκίνησε το μακρύ του ταξίδι το 1983 ακόμα αντέχει. Μερικοί από εκείνους που το «πρωτοσαλπάρανε», ακόμα κρατάνε γερά στα χέρια τους τα ξάρτια και τα πανιά του ορθάνοιχτα. Έτοιμα για καινούργια μπάρκα στο μέλλον, για καινούργιες εμπειρίες, για καινούργια «*ναυτόπουλα*» που θα θελήσουν να μάθουν και να γευτούν τη «*ναυτοσύνη*» της **Μουσικής**. Γιατί γι' αυτούς, το «*ταξίδι*» δεν είναι στόχος που κατακτιέται, αλλά σκοπός που στο πλάτεμα του χρόνου προκαλεί και σαγηνεύει.

Υπηρετώντας 25 χρόνια έναν τέτοιον «ηθικό νόμο» με συνέπεια και συνέχεια, με πάθος και αγάπη, με όλη την ανιδιοτέλεια του αληθινού «Εραστή της Τέχνης», καταφέρανε αυτά τα παιδιά να αποκτήσουν αναμνήσεις, που στηρίζουν ελπιδοφόρα για το μελλούμενο «αύριο». Και,

πάντα θα έχουνε ένα ασφαλές καταφύγιο ψυχής να τους φιλεύει με στοργή και τρυφεράδα.

Το μικρό τους καράβι !..

που ξεκίνησε το ταξίδι πριν από ένα τέταρτο του αιώνα, και νιώθει ακόμα όλο το σφρίγος και τον ενθουσιασμό μιας «αγέραστης νεότητας»! Και, τούτο είναι «Υποθήκη» ατίμητη, για όλους όσοι μετείχαν στο Ταξίδι...

Βασίλης ΣΤΑΥΡΑΚΕΛΛΗΣ

Τραγουδώντας τα κάλαντα (*)

ΤΑ ΚΑΛΑΝΤΑ είναι ποικίλα, συγκινητικά, πολύμορφα και ατελείωτα. Τραγουδιούνται κι έρχονται από κάθε μεριά της χώρας μας. Είναι πολύτιμο κομμάτι της φυσιογνωμίας μας. Είναι, κατά τον μεγάλο Ελληνα λαογράφο Ν. Γ. Πολίτη το πρώτιστο στοιχείο «των μνημείων του λόγου» της ελληνικής παράδοσης.

Από πού ν' αρχίσει κανείς! Από την ωραιότατη απεικόνιση των καλάντων του Νικ. Λύτρα, με τα χαρούμενα παιδάκια της τουρκοκρατίας με το ζουρνά και το νταούλι, από τα «τραγούδια» που λένε τα παιδιά για μια δεκάρα στον «*Αμερικάνο*», την περίφημη χριστουγεννιάτικη περιγραφή του Αλ. Παπαδιαμάντη ή από τα «κουλίντε» όπως τα περιγράφει η Τατιάνα Αβέρωφ στο «*Ξέφωτό*» της. Και ...που να τελειώσει!

«Στην παραπάνω γειτονιά, στην παρακάτω ρούγα,
εκεί κάθεται μια γριά, κάθεται κι ένας γέρος,
έχουν ένα κακό σκυλί κι ένα όμορφο κορίτσι,
κορίτσι κρυφοφίλητο και κρυφογκαστρωμένο.
Στο παραθύρι κάθεται, τους μήνες λογαριάζει
τι μήνα εγκαστρώθηκε, τι μήνα θα γεννήσει.

Σεπτέμβρ', Οκτώβρη δροσερέ, Νοέμβρη και Δεκέμβρη
Γενάρη, γέννα του Χριστού, πρώτ' εορτή του χρόνου.
Φλεβάρη, φτέρες άνοιξε τες ρώγες τω βυζιώ μου,
για ν' ανάθρεψω το παιδί και να το μεγαλώσω,
και να το στείλω στο σκολειό, γράμματα να το μάθω.
Μάρτη μου με τα λούλουδα κι Απρίλη με τα ρόδα,
Μάη μου, μάγεψε τονε τον νιόν οπού μ' αγάπα,
οπού μ' αγάπα κι έλεγε, ποτέ του δε μ'αρνιέται
και τώρα μ' απαρνήθηκε σαν καλαμιά στον κάμπο...»

Η «Απαρνημένη» κόρη, μέσα από τους στίχους του ωραιότατου δημοτικού μας τραγουδιού, μνημονεύει έναν-έναν τους μήνες του χρόνου, μαζί με τα σχόλια που στον καθένα ταιριάζουν, ως που να φτάσει το μέτρημά της στον ένατο μήνα, όπου και θα γεννήσει.

Είναι μια ιδιάζουσα μορφή και ένας αλλιώτικος τρόπος αναφοράς και παρουσίασης των μηνών του έτους, ανάμεσα στους διάφορους που έχει διασώσει η λαογραφία μας και ο πολιτισμός μας ...

Τα κάλαντα που τραγουδιούνται κατά την παραμονή της πρώτης του έτους, τα κάλαντα της Πρωτοχρονιάς, έχουν ως ποιητική βάση το πασίγνωστο στιχούργημα:

«Αρχιμηνιά κι αρχιχρονιά κι αρχή καλός μας χρόνος
κι αρχή που βγήκεν ο Χριστός στη γης να περπατήση...»

Στη **Μυτιλήνη** ακούγεται η ακόλουθη παραλλαγή:

«Αρχιμηνιά κι αρχιχρονιά κι αρχή καλός μας χρόνος
κι αρχή που βγήκεν ο Χριστός στη γης να περπατήξη
Περπάτηξε χαιρέτησεν όλα τα ζευγαρούδια,
ο πρώτος ο χαιρετισμός ήταν Άγιος Βασίλης:
- Άγιε μ' Βασίλη μ' Δέσποτα, πόσα πινάκια σπέρνεις;
- Σπέρνω σιτάρι δώδεκα, κριθάρι δέκα πέντε,
σπέρνω και ρόβι δεκοχτώ κάτω στο περιγιάλι
και κείνο μου το φάγανε περδίκια και λαγούδια,
παίρνω το τουφεκάκι μου να πα να τα σκοτώσω,
μηδέ περδίκια σκότωσα, μηδέ λαγούδια πιάσα
μον' θέρισα κι αλώνισα ν' όλα τ' αποφαγούδια,
κι έκανα χίλια αμέτρητα και χίλια μετρημένα.

Στρατής Αλ. ΜΟΛΙΝΟΣ

(*) Απόσπασμα από το βιβλίο του Σ.Μ. «*Λαογραφικό Πολύπτυχο*»

ΔΗΜΑΡΧΙΑΚΟΣ ΚΗΠΟΣ
Square Municipal.

newpixels.gr

Από τον Κήπο τον δημόσιο με την ιστορία του τόσου μας κρατήσαμε τα καλύτερα.
Εως τα υποσχέρουμε για να χτίσουμε τη δική μας ιστορία...

ΦΟΜ 1977

Κήπος